

❧ گفتید اصل، زیارت است و هر چیزی غیر از این، باید با زیارت قابل جمع باشد. شاخصه‌های این جمع‌پذیری چیست؟ چه چیزهایی قابل جمع است؟ و آیا در طرح توسعه به این دست موضوعات و سوالات پرداخته شده است؟

این یک تحقیق را می‌طلب. اگر قایل باشیم زیارت سفر عبادی است و سفر تفریحی نیست. شرایط و موانع زیارت باید شناخته شود. در طرح توسعه باید ببینیم که اقتصاد شهر زیارتی مشهد چه مواردی می‌تواند باشد.

❧ بعضی کارشناسان، مشهد را جزئی از کل کشور در نظر می‌گیرند و می‌گویند مشهد نمی‌تواند خیلی متفاوت از کل کشور باشد به هر حال مشکلات و موانع و زیرساخت‌های موجود در مشهد متأثر از مقدرات کشور است. نظراتان در این مورد چیست؟ مشهد برای تحقق مأموریت نظام اسلامی جایگاه، تعریف و رسالت خاص خود را دارد. این دوستان چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران و بعد مأموریت‌ها و اصول و قوانین را هم ببینند. ببینند در این اصول مشهد کجاست؟ مشهد بخشی از این جامعه است که بیشترین ظرفیت را برای تحقق مأموریت نظام جمهوری دارد و باید از این ظرفیت استفاده کرد.

❧ توسعه مشهد از جهاتی که فرمودید و همچنین از لحاظ اقتصادی و مدیریتی، متوازن نیست. طرح مطالعات زیارت بهترین و تاریخی‌ترین فرصت برای رسیدن یک الگوی صحیح در این رابطه است آیا در این طرح به الگو رسیده‌اید و اگر رسیده‌اید ابعاد و ویژگی‌هایش چیست؟

سند چشم‌اندازی همراه با برنامه اجرایی تدوین شده که تقدیم استانداری شد و اکنون در حوزه بین‌الملل نیز در حال تدوین سندی هستیم که با سند قبلی تلفیق می‌شود. در بخش سند بین‌الملل زیارت سعی شده سند چشم‌انداز و یا بیانیه چشم‌انداز را بتوانیم در یک جمله خلاصه و تبدیل به گفتمان کنیم.

❧ یکی از پروژه‌هایی که در این طرح تعریف و واسپاری شده الگوی شهر اسلامی یا زیارتی است. الگوی ترسیم شده از دل این پروژه چقدر با میانی که درباره آن گفتید سازگاری دارد؟ و آیا مدل مطلوبیست؟

این پروژه را مبنا قرار ندادیم. حدود ۱۲ پروژه به عنوان پروژه مقدماتی مطرح شده، البته قرار نیست هریک

از این‌ها اصل شمرده شود! تجلی کار ما سند چشم‌انداز توسعه‌ای است که ارائه دادیم. و در بیانیه چشم‌اندازی که خواهیم داد سند توسعه شهر مشهد را هم ارائه خواهیم کرد.

❧ خروجی پروژه الگوی شهر اسلامی چه بود؟

برای ورود به هر کاری به خصوص مسئله به این مهمی مرحله شناخت، ظرفیت‌ها و بررسی توانمندی‌ها باید انجام شود. در مرحله شناخت ۱۰ پروژه ایجاد شد. در این مرحله شهرهای زیارتی دنیا مطالعه شد و باید بگویم تا حدودی از آن استفاده شد و مشخص شد که این مقدمات یعنی مرحله شناخت و الگوی نظارت و ارزیابی برنامه زیارت دو کار مهم است.

❧ در نهایت آیا الگوی روشنی برای توسعه زیارت تدوین شده است؟

نه، الگوی اجرایی در نیامده است. پروژه‌ای با عنوان برخی شاخص‌های الگوی توسعه زیارت به ما داده‌اند. طرح مقدماتی آن را در شورای علمی‌مان بررسی کردیم و آن را پذیرفتیم. این در واقع یک الگوی نظری است. برخی شاخص که در خروجی کار به مشهد اختصاص پیدا کرده است.

❧ دلیل توقف طرح در استانداری چه بوده آیا طرح را قبول ندارند یا مشکل جای دیگر است؟

خیر. استانداری کار را رها کرده است. ما علاقه‌مند بودیم که اشکالات را بدانیم و آن‌ها را مرتفع کنیم و نشست‌های تخصصی برگزار کردیم. در کدام طرح مشهد طرح جامع تفصیلی، طرح تاش، طرح جامع گردشگری و... یک بندش را به عرصه نقد گذاشته‌اند. و حال آنکه ما این کار را کردیم.

در گام اول می‌خواستیم وضعیت موجود، ظرفیت قوانین و تجارب و منابع علمی - تحقیقاتی و کارهایی را که صورت گرفته است بدانیم. حدود ۶۰۰ پروژه بررسی شد که در آن حدود ۲۰۰ پروژه اجرا شده را تحلیل کردیم. سند گردشگری شهر مشهد، طرح آمایش جهاد دانشگاهی که ظرفیت‌های هر شهر و هر استان را بررسی می‌کنند مطالعه شد.

❧ آیا نگاهی پشت این جمع‌آوری بوده که مثلاً شبکه مسائل خودتان را ترسیم کنید و در تولیدات دیگران دنبال این طور مسائل باشید؟ یا اینکه این پژوهش‌ها به دیدگاه شما شکل می‌داند؟ مبتنی این‌ها متدهای پژوهش است.

❧ در این که مشهد شهر امام‌رضا(ع) است تردیدی نباید باشد، این یکی از اصول است. اما دین ما دینی است که دنیا و آخرت را با هم و کنار هم دارد. در شهر امام‌رضا(ع)، باید اصل را زیارت بدانیم و برپایی تفریحاتی که قابل جمع با اوست مانعی ندارد.

❧ پس حکومت با توجه به داشتن مأموریتی که گفته شد، درباره اجزای شکل دهنده نیت افراد هم قطعا و یقیناً وظیفه دارد. حکومت جمهوری اسلامی قید دارد، کشور لائیک نیست؛ مشخصاً برایش پسوندی است که بر اساس آن باید شرایط را برای موضوعاتی که تناسب دارد فراهم کند.

بر شبکه مسائل باید پژوهش را انجام داد. اکنون نگاه رایج بین نگاه‌های علمی روز دنیا نگاه آینده‌نگارانه است نه نگاه آینده‌پژوهانه. یعنی مشخص شود مشهد چه شهری و با چه ویژگی‌هایی، «باید باشد»؟ این‌ها را از محضر استادان و علما باید کسب کرد. اول ارزش‌های بنیادین و چشم‌انداز

مطلوب شدنی و نه غیرممکن را باید تدوین کرد و بعد ببینیم داشته‌ها و مشکلات کدام است و گام به گام از سال اول تا سال انتهایی که سند چشم‌انداز مشخص شد، برنامه‌ی ۵ ساله دهیم و در سال‌های مختلف برنامه هم کارها مشخص و انجام شود که اکنون در واقع همین کار صورت می‌گیرد.